

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.275/2008/5.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2008. évi szeptember hó 25. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A sikkasztás büntette miatt a **terhelt** ellen folyamatban volt büntető ügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Tatabányai Városi Bíróság 13.B.1440/2003/26. számú ítéletét és a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 1.Bf.429/2006/18. számú ítéletét hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak, s ebben az ügyben az indítványozó részéről újabb felülvizsgálati indítvány előterjesztésének nincs helye.

I n d o k o l á s

I. A Tatabányai Városi Bíróság a 2006. június 29. napján kihirdetett 13.B.1440/2003/26. számú ítéletével a terheltet jelentős értékre, folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntette miatt 1 év 8 hónapi - végrehajtásában 4 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre és 200 000 forint pénzmellékbüntetésre ítélte. A pénzmellékbüntetést meg nem fizetése

esetén 1 000 forintonként rendelte egy-egy napi fogházbüntetésre átváltoztatni azzal, hogy a főbüntetésként kiszabott szabadságvesztés végrehajtása esetén ennek végrehajtási fokozata a pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztésre is irányadó. Kötelezte a terheltet a magánfélnek 8 830 500 forint kár, ennek törvényes kamata, továbbá állam javára 529 800 forint eljárási illeték megfizetésére.

Az ítéleti tényállás lényege szerint a sértett szerződés alapján jutalékos rendszerben üzemeltette a JET üzemanyagtöltő állomást, amely egy Kft. tulajdonát képezte. Az üzemanyagtöltő állomáson kútvezető helyettesként dolgozott a terhelt, akinek munkakörébe tartozott a napi jelentések alapján a napi zárás elkészítése és a napi bevételeknek a pénzz szállító cég részére történő átadása is. A pénzz szállító cégnek a napi zárás alapján mindig az előző napi, kétnapi bevételt kellett átadni oly módon, hogy a zsákba ún. befizetési bizonylatot kellett elhelyezni, amelyen feltüntetésre került a zsákolást végző személy által elhelyezett összeg, amelyet a pénzz szállító cég közvetítésével a cég a bankszámláját kezelő Bank Rt-nek kívánt elküldeni. A vásár- és az ünnepnapot követően a bevételt az első munkanapon kellett elküldeni, egyebekben ettől a gyakorlattól eltérni nem lehetett. A terhelt, mint a pénzkezeléssel megbízott személy, ismerte a kft. bevétel-elszámolási, könyvelési gyakorlatát, valamint ennek hiányosságait is. A terhelt a sértett bizalmával visszaélve, rendszeres haszonszerzés céljából 1998. május 4. és 1998. június 30. közötti időszakban a rábízott napi bevételeket nem teljes egészében adta át a pénzz szállító cégnek, hanem a napi bevételekből ezen időszak alatt 8 830 500 forintot eltulajdonított, amely hiány tekintetében a Kft. felé a sértett teljes vagyoni felelősséggel tartozott. A terhelt magatartása folytán a sértettnek okozott fenti összegű kár nem térült meg. A sértett az eljárás során kérte kárának megtérítését, annak kamataival együtt.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy a terhelt szerződés alapján a sértett által üzemeltetett JET kúton kútvezető-helyettesként dolgozott. Így jogosult volt pénzkezelési tevékenység ellátására: ezen belül a napi bevételek összekészítésére, és annak bezsákolására is oly módon, hogy a napi jelentés aláírásával tanúsította a napi bevétel összegének feladását, a zsákos befizetési bizonylat aláírásával pedig azt igazolta, hogy milyen összegű pénzt helyezett el. Ezt követően volt jogosult a bezsákolts összeget a pénzszállító cégnek átadni. A terhelt ismerte a páncélszekrény kódját, amelyet a sértetten és feleségén kívül csak a Kft. területi vezetője ismert. Megállapította továbbá, hogy a terhelt a napi bevételeknek megfelelő összegeket nem a szabályok szerint (a tárgynapra vonatkozó bevételt követő másnap, illetőleg vasárnap és ünnepnapokon az azt követő munkanapon) zsákolta be, hanem csak későbbi időpontban. Egy-egy nap teljes bevételét nem vagy csak részben fizette be. A könyvelési rendszer hiányosságait kihasználva, több nap bevételét egy összegben és/vagy hiányosan, vagy többletfizetéssel teljesítette. A könyvelési rendszer hiányosságainak ismerete tette lehetővé a terhelt számára a bűncselekmény elkövetését anélkül, hogy az hosszú időn keresztül bárkinek feltűnt volna. Ehhez hozzájárult az is, hogy a sértett teljes bizalmát élvezte.

Az ítélet jogi indokolásából kitűnően a terhelt hosszabb időn át, rendszeres haszonszerzésre törekvő magatartása miatt a sikkasztás bűncselekményét folytatólagosan és üzletszerűen elkövetettnek minősítette.

A terhelt és védője által felmentésért bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Komárom-Esztergom Megyei Bíróság a 2007. június 18. napján kelt 1.Bf.429/2006/18. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annyiban változtatta meg, hogy a terhelt

kártérítés és kamatának, valamint az ehhez kapcsolódó illeték megfizetésére kötelezését mellőzte, a magánfél polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú ítélet indokolásából mellőzte a terhelt korábbi eljárásokban tett tanúvallomásainak értékelését. Az elsőfokú ítélet mérlegelést indokoló részéből (13. és 14. oldal) a I., II., III. sorszámmal megjelölt szövegrészeket a tényállás részének tekintette. Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy az 1998. május 4. napjától június 30. napjáig terjedő időszakban öt alkalom kivételével a terhelt aláírása szerepelt a pénz feladását igazoló zsákos feladási bizonylatokon, ebben az időszakban a benzinkúton keletkezett bevétel és annak befizetési

időpontjai és a befizetett összegek a Kft. és a Bank kimutatásai szerint megállapítható volt. Abból a tényből, hogy a páncélszekrényhez a sértetten és feleségén kívül csak a terheltnek volt hozzáférése, az következik, hogy a terhelt volt az, aki hiányos összegben adta át a benzinkút bevételét a pénzszállítást végző cégnek, és a hiánnyal nem számolt el a sértett felé.

II. A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt meghatalmazott védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyben elsődlegesen anyagi jogszabálysértést sérelmezte, másodlagosan a bűncselekmény folytatólagos és üzletszerű minősítését kifogásolta (Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontja). A felülvizsgálati indítvány több vonatkozásban támadja az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást és a bíróságok bizonyítékokat értékelő tevékenységét: az ügyben eljáró bíróságok nem bizonyították, hogy a terhelt volt a kútvezető helyettesítésével megbízott személy, továbbá azt sem, hogy munkaköre miatt pénzkezelésre lett volna jogosult. Az a tény, hogy a bezsákolta bizonylatokon és a napi

jelentéseken - általa elismerten is - a terhelt aláírása szerepel, nem azt jelenti, hogy az arra feljogosított személy írta alá. A terhelt a napi jelentések és a pénzeszsákokban szereplő iratok aláírásával maximum a munkakörét lépte túl, azonban ez büntetőjogilag nem értékelhető. A terhelt személye, mint a sikkasztás alanya - rábízás hiányában - szóba sem jöhet. Más bűncselekmény elkövetése pedig nem bizonyított. Ezért a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését és az eljárt bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség BF.929/2008. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - a tényállást és a bizonyítékok értékelését támadó részében - a törvényben kizártnak, egyebekben alaptalannak tartva indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt, és a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

A felülvizsgálati eljárásban tartott nyilvános ülésen a védő felszólalásában részletesen kifejtette a jogerős ítéletben rögzített tényállással kapcsolatos aggályait. A felülvizsgálati indítványát kiegészítette további, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott és a felülvizsgálatra okot adó - eljárási szabálysértésekre történő hivatkozással. Így sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el (Be. 373.§ (1) bekezdés I. c) pontja), az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt (II. b) pontja), az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének olyan mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan (III. a) pontja).

A legfőbb ügyész képviselője a nyilvános ülésen az indítványozó kiegészítéseire tett felszólalásában az írásbeli nyilatkozatát változatlanul fenntartotta. Kifejtette, hogy a védő által hivatkozott abszolút hatályú eljárási szabálysértések álláspontja

szerint miért nem valósultak meg, ezért a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezésére sem kerülhet sor.

III. A Legfelsőbb Bíróság a sérelmezett ítélet érdemi felülvizsgálatát az indítványban megjelölt okok alapján - az ítéletben rögzített tényállás alapulvételével - végezte el.

A felülvizsgálati eljárás olyan rendkívüli jogorvoslati eljárás, melynek során az alapügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás - annak hiányossága, iratellenessége, téves ténybeli következtetései - esetén is irányadó (Be. 423. § (1) bekezdés). Kizárólag az e tényállásból levont jogkövetkeztetések helyessége vizsgálható felül, ekként a felülvizsgálati eljárás a téves ténymegállapítások kiküszöbölésére nem alkalmas.

Nem vonta vizsgáldása körébe a védőnek az ítéleti tényállás egyes megállapításait, a bizonyítás hiányosságait, a bíróság bizonyíték értékelő tevékenységét támadó érveit, mert azok a felülvizsgálati eljárásjogi keretein kívül esnek.

E részében a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjára - a Be. 373. §-a (1) bekezdésének I. c), II. b) és III. a) pontjában meghatározott eljárási szabálysértésre - alapított részében nem találta alaposnak.

A 2006. évi LI. törvény módosította az 1998. évi XIX. törvény (Be.) 2. § (2) bekezdésében írtakat, amely a törvényes vád fogalmát törvényi szinten meghatározza. Eszerint törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy, pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. E törvényhely hatálybalépése előtt a Be. 2. §-ának (2) bekezdése akként rendelkezett, hogy a bíróság csak annak a személynek a

büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek és csak olyan cselekmény alapján, amelyet a vád tartalmaz.

A 2006. évi LI. törvény 2006. év július hó 1. napján lépett hatályba. A Be. 605. §-ának (2) bekezdése értelmében a büntetőeljárási törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az azt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt a törvény másképp szabályozta. Ebből következően a törvényes vád módosított fogalmának következményei csak a 2006. év július hó 1. napja után benyújtott vádiratok esetében alkalmazhatók.

A következetes bírói gyakorlat szerint a vád kereteit azok a tények határozzák meg, amelyeket az ügyész a vád előterjesztésekor, mint megtörtént eseményeket előad, feltéve, hogy a vádirat szövegéből annak ellenkezője kifejezetten ki nem tűnik. A vádirati minősítés a bíróságot nem köti.

A Tatabányai Városi Ügyészség B. 116/2003/6-I. számon 2003. október 21. napján nyújtotta be a vádiratot a terhelttel szemben, a Btk. 317. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő, jelentős értékre, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntette miatt. A 2006. április 13. napján megtartott bírósági tárgyaláson az ügyész a vádat módosította a Btk. 317. § (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő, üzletszerűen, jelentős értékre elkövetett sikkasztás büntettével vádolva a terheltet. Ha a bizonyítási eljárás eredményeképpen a vád szerinti cselekmény eredményhez (illetve súlyosabb eredményhez) kötött, minősített esete megállapításának lehet helye, akkor a bíróság - a tett-azonosság körében maradva és értelemszerűen a hatásköri szabályok betartásával - a súlyosabb eredményre kiterjedően is elbírálhatja a terhelt cselekményét, az ügyész vádmódosítása hiányában is (A Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának 1/2007. BK. véleménye az 1998. évi XIX. törvény (Be.) egyes rendelkezései értelmezéséről I/3/h. pont).

A fentiekből következően nem helytálló és minden alapot nélkülöz az a védői érvelés, hogy a terhelt bűnösségét az ügyben eljáró bíróságok törvényes vád hiányában állapították meg.

A Be. 21. §-a (1) bekezdés a)- d) pontjai alatt felsorolt kizárási okok abszolút kizárási okok, amelyek minden esetben a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését eredményezik. Az e) pontban megjelölt kizárási ok esetén (akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható) erre csak akkor kerülhet sor, ha a bíróság tanácsa a sérelmezett bíró kizárását megállapította, de ő ennek ellenére eljáró és határozatot hozott. Az adott ügyben ilyen adat nem merült fel, ennek hiányában a hivatkozott kizárási ok sem állapítható meg.

A felülvizsgálati indítványban hivatkozott eljárási szabálysértés (a bíróság indokolási kötelezettségének olyan mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan) nem valósult meg. A védő elsődlegesen a tényállást, másodlagosan a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét támadja, amikor az egyes tanúk vallomásait vitatja. Tehát nem olyan eljárási szabálysértésre hivatkozik, amelynek megvalósulása esetén a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálatának van helye.

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a terhelt kútvezető helyettesként dolgozott, a benzinkút forgalmának napi zárását végezte, a kútkezelők napi bevételét összesítette, majd az összekészített bevételt az általa aláírt zsákos befizetéssel átadta a pénzszállítóknak. A tényállásban megállapított esetekben (1998. május 4. és 1998. június 30. közötti időszakban) a pénzszállítóknak a napi jelentésekben szereplő összeget nem, vagy hiányosan adta át, és a különbözetet rendszeres haszonszerzésre törekedve eltulajdonította.

A Btk. 317. § (1) bekezdése szerint a sikkasztás elkövetési magatartása a rábízott idegen dolog eltulajdonítása, vagy azzal sajátjaként rendelkezés.

A tényállásban megállapított rábízás ténye miatt a terhelt a pénzösszeg eltulajdonításával a sikkasztás törvényi tényállási elemeit megvalósította, cselekményének jogi minősítése törvényes.

A terheltnek a pénz eltulajdonításában megnyilvánuló magatartása - rábízás hiányában - sem eredményezné a felmentését, mert ez esetben a cselekményét lopás büntetettének kellene minősíteni.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint a büntetés kiszabásának felülvizsgálatára a büntetőjog más szabályainak megsértése miatt is csak akkor kerülhet sor, ha törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A terhelt terhére megállapított és vád tárgyává tett üzletszerűen, folytatólagosan, jelentős értékre elkövetett (Btk. 317. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel, a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő) sikkasztás büntette és az üzletszerűen, folytatólagosan, jelentős értékre elkövetett (Btk. 316. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel, a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő) lopás büntette egyaránt 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A terhelttel szemben (a Btk. 87. § (2) bekezdés c) pontjának alkalmazásával) jogerősen kiszabott 1 év 8 hónapi - végrehajtásában 4 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetés a bűncselekmény törvénysértő minősítése (rábízás hiányában lopás helyett sikkasztás) esetén sem eredményezné törvénysértő büntetés kiszabását.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a Be. 426. § alapján a Tatabányai Városi Bíróság elsőfokú és a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság másodfokú ítéletét hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság végzése elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki. A felülvizsgálati indítvány ismételt előterjesztésének tilalmával kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) és a 421. § (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2008. évi szeptember hó 25. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k.  
előadó bíró, Dr. Schäfer Annamária s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bírósági ügyintéző

Kné